

Mgr. Michal Buraf

**Koncepcia rozvoja, fungovania
a riadenia Úradu na ochranu
protispoločenskej činnosti**

**Bratislava
2.9.2019**

Obsah

1. Uvod a ciele.....	2
2. Priority a stratégia.....	3
3. Záver.....	4

Úvod a ciele

Úrad na ochranu oznamovateľov protispoločenskej činnosti je moderná inštitúcia, ktorej zriadenie bolo výsledkom celospoločenskej potreby v dôsledku krízy dôvery v tradičné inštitúcie. Zriadenie úradu vyplynulo aj z dôvodu zvýšenia ochrany oznamovateľov korupčného správania, podozrenia z nekalej resp. protizákonnej činnosti, alebo iného protispoločenského konania. Zriadenie tohto úradu je reflexiou na aktuálny celospoločenský vývoj, ktorý si vyžiadal vznik takejto inštitúcie s určitými kompetenciami a príslušnými očakávaniami od tohto úradu.

Medzi hlavné ciele Úradu na ochranu oznamovateľov protispoločenskej činnosti patrí

- ochrana oznamovateľa,
- kontrola zákonnosti
- poskytovanie poradenstva
- vykonávanie osvedčenia
- zefektívnenie boja proti korupcii a poskytovaniu nenáležitých výhod,
- zvýšiť dôveryhodnosť štátnych inštitúcií a celkovú dôveru občanov voči štátu
- prispieť k právny postih aktérov protispoločenskej činnosti.
- zjednodušenie komunikácie občanov vo veci oznamovania protispoločenskej činnosti

Priority a stratégia

Priority úradu vyplývajú z legislatívneho rámca, ktorý definoval vznik a kompetencie úradu. V praxi má úrad prevziať vyprofilované kompetencie orgánov inšpekcie práce s cieľom zefektívnenia konania a činnosti orgánov štátu. Základnou prioritou úradu je ochrana oznamovateľa, ktorá by mala spočívať nie len v právnej ochrane a pomoci, ale aj v osвете a vo forme psychohygieny. Nakoľko oznamovateľ je často pod veľkým spoločenským tlakom a stigmatizáciou ako „udavač“, „bonzák“ apod.

Preto by mala byť širokospektrálna osveta v tejto oblasti veľkou prioritou. Osvetu treba vykonávať podľa cieľových skupín a zamerania. Ide o dôležitú zmenu v myslení spoločnosti, kde je potrebné oznamovateľov označovať ako odvážnych hrdinov a nie naopak.

Dôležitá je právna ochrana oznamovateľa, aby cítil istotu, že jeho konanie je správne a nebude cieľom šikanovania, izolácie apod. V praxi by mal úrad byť ombudsmanom oznamovateľov protispoločenskej činnosti. Vykonať opatrenia aby úrad mohol byť legitimovaný oznamovateľom v niektorých konaniach či už správnych, alebo procesných, čím by došlo k určitej anonymite oznamovateľa. Toto by uľahčilo rozhodovanie pri oznámení, či neoznámení, nakoľko by odpadol strach z možných dôsledkov, alebo izolácie.

Významným prvkom je finančná motivácia v prípade splnenia zákonných podmienok, tu však je dôležitý vyššie spomínaný fenomén odsudzovania, aby nedochádzalo k negatívnemu vnímaniu pri preberaní odmeny, alebo aby táto odmena nebola hlavným motívom konania oznamovateľa.

Vzhľadom na celoslovenskú pôsobnosť úradu je potrebné zvážiť vysunuté pracoviská v určitých krajských mestách ako sú Košice, B. Bystrica a Žilina. Teritoriálne členenie úradu by prinieslo efektívnejšie riešenie problémov a v konečnom dôsledku aj finančnú úsporu a zníženie zbytočnej záťaže pracovníkov na centrálnej úrovni.

Abý došlo k ukončeniu prechodného obdobia a úrad prevzal všetky kompetencie je potrebné úrad vybaviť personálne, kde by mal byť kladený dôraz na analytické a právne kádre.

Úrad by mal kooperovať s orgánmi činnými v trestnom konaní, ale aj kontrolnými orgánmi štátu, taktiež kontrolnými orgánmi ústredných orgánov štátnej správy a samosprávy.

Veľmi dôležitá bude otvorenosť a komunikácia úradu s občanmi, aby si úrad získal dôveru občanov, aby plnil funkciu pre ktorú bol zriadený a oznamovateľ pocítil, že s jeho podnetmi sa naozaj niekto zaoberá.

Riadenie úradu by malo zodpovedať teritoriálnemu a odbornému členeniu, pričom zodpovednosť za personálne zloženie pracoviska by zodpovedal vždy funkcionár s personálnou právomocou, pričom príslušný funkcionár by zodpovedal aj za činnosť príslušného pracoviska.

Záver

Úrad na ochranu oznamovateľov protispoločenskej činnosti je zákonnou normou označený za nezávislý orgán štátnej správy. Dodržiavanie tejto nezávislosti a nepodliehanie politickým, alebo mediálnym tlakom bude základom pre správne fungovanie úradu, iba v prípade nezávislosti a odbornosti vedenia a pracovníkov úradu, bude možné túto legislatívnu snahu uviesť úspešne do praxe. V opačnom prípade vyznie pre občanov táto snaha iba ako ďalší zbytočný článok v systéme štátu a neefektívne miňanie prostriedkov daňových poplatníkov.